

Мистецтво „темної комірки“

З краєзнавчої вистави УФОТО

Нехай ніхто не осуджує мене за те, що забираюся до не свого діла й пишу про фотографічне мистецтво.

Про краєзнавчу фото-виставу у салоні Музею Н. Т. Ш. писатиму лише стільки, наскільки фот. мистецтво покривається з усіма галузями плястичного мистецтва. Все, що вибігає поза межі залишають знавцям.

Кожна краєзнавча вистава повинна нам показати передовсім намірену країну. Але коли зважимо, що фот. мистецтво рівнорядне з іншими галузями плястичного мистецтва і що мистецька форма влегше глядачеві сприймати зображеній предмет, то фото-краєзнавча вистава повинна не лише показати нам оту країну, але робити це суто мистецькими засобами.

Мистецькі напрямки, що пробігли перед нашими очима за останнє десятиліття чимало дечого могли навчити магів темної комори.

Уявляю собі фото-краєзнавчу виставу таку: фотографи забажали показати нам у своїх працях Карпати, Волинь, Поділля, Полісся, вихіновуючи засновки класицизму, імпресіонізму, футуризму, кубізму й сюрреалізму.

Яке багатство можливостей!

Імпресіонізм відкидає матеріальність зверхнього світу, заступаючи матеріо-вартостями світловими. Імпресіоністична фотографія: розлога гама тонів, хитренько вловлений момент кілька-бічного наслідження предмету, багаті рефлекси, штудерна спекуляція при обробі негативного та позитивного матеріалу і т. п.

Обєкти: водопад у Карпатах, імла над поліським краєвидом, волинське пасовисько під вечір, коли обрій зачновують дими, з персонажем на першому пляні, що силюється вирізуючись на крайнебі.

Футуризм заперечує існування матерії й нехітно визнає світлові правди. Зате самопевно повчає, що все, що є діється це рух, рух, вічний рух.

Футуристична фотографія:

Цікаві пересунення камери під час експозиції, або обороти довкола осі, продовження часу експозиції при зйомці рухомих предметів, монтаж моментальних знимок з одного й того самого предмету на одному позитиві з малими пересуненнями і т. п.

Обєкти: весільні танки, гагілкові, пільні праці, милини, вітряки в русі, гін поїзду на тлі села, гір, піль, праці робітників у нафтовому басейні і т. п.

„природи“), господарське приладдя, архітектурні фрагменти, машинерія фабрик, млинів, маслосоюзів, і т. п.

Сюрреалізмкаже вірити в існування казкової країни, де немає нічого неможливого. У творах сюрреалістів люди ходять ногами або до вішання капелюхів уживають замісці

менти на Заході давно в лоб узяли. Дехто таки, щоби нині робити якість фотореалістичні фото-композиції!

Це так. Такі експерименти нині за-пізені дещо. Проте оглядаючи часто фотографічні праці наших фотографічних майстрів та аматорів хочеться дерти волосся з голови (очевидно

Я. Савка.

Малі мистці.

вішала... хмару, мешканців мікрокосмосу вирощують до подоби апокаліптичних потворів і т. п.

Світливець сюрреаліст має величезні можливості. Монтаж негативів на одному позитиві, кілька-кратне наслідування на одній плівці різних предметів і тисяч інших тріків добре відомих досвідченим майстрям чорної гармонійки.

Навіщо це все?

А ось: асоціативні композиції. Нпр. силиуют робітника на тлі бориславського краєвиду. Жанрова сцена вкомпонована в натюрморт зложений з посуду на те, щоби показати практичний зв'язок між одною і другим.

тільки зі своєї) на вид дитячої безпомічності при орудуванні світлом і дешевості в ефектах.

Зрозуміле, остання завважа не торкає фото-краєзнавчої вистави. Крій Боже. Це сказане так собі, мимоходом. ...А всеж гаряче поручаю гімнастику на драбинці „ізмів“ нашим фотографам. От хоч би для того, щоб другим разом показати нашу країну дещо інакше, цікавіше, монументальніше, багатше (не в кількості, навпаки), повніше. Адже наша країна така гаря! Така гарна й ріжноманітна!

Що того роду експерименти дещо вже немодні на Заході — нічого не скодить.

Ось у західно-європейських націй є

В. Тарнавський.

До гнїзда.

Кубізм це мистецька математика. Кубіст промінє динаміку на статику, серце на циркуль, надхнення на лінію з поділкою. Свій твір він буде так як муляр тягне мури. Форма надбудовується на форму, а цементом при тому є строга льготка взаємин ліній і площин.

Обєкти для світливця-кубіста: зразки народного мистецтва („мертви

моді видавати денно саме стільки книжок, що в нас вони з'являються за цілий рік і ми з того приводу не паленімо... Трудно.

Відповідно скомпонованій архітектурний фрагмент з деревом, чи ростиною, щоби виявити н. пр. звязок характерних форм рістні з деякими притаманностями регіональної архітектури. Можливостей — тисячі.

Хтось скаже: го, го, такі експери-

мінанням цікавої, мистецької форми за змістом.

Я. Савка дав чудово задуману і скомпоновану працю „Малі мистці“.

В. Пронь нагадує своїм твором „От молодість“ кращі зразки реалістично-го мальарства.

Далі слід виріжнити І. Озаркевича за його відважну картину: „На бориславському хмародері“, С. Огородника, М. Грушевиця за „Торговельну трансакцію“, Масляка за „Ставок увечір“. Виставу варто оглянути. Хоча б для

того щоби порівняти її колись з та-кою самою іншою, що покаже нам нашу гарну країну багатше, монументальніше, повніше, цікавіше. Чи ж не так, панове маги з темної комірки? Хай живе поступ!

Хтось може закинути мені, що ставлю мистецькі претенсії до суто ужитково-інформативного характеру вистави. Отже ні. Усі, майже без винятку експонати вказують на зусилля їх авторів дати праці більш мистецькі, як суто краєзнавчі.